

ОТЧЕТ

РИМ „СТОЮ ШИШКОВ“ – СМОЛЯН
ДЕЙНОСТ ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

ОТЧЕТ

ЗА ДЕЙНОСТТА НА РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ „СТОЮ ШИШКОВ” – СМОЛЯН ЗА 2014 ГОДИНА

УСТОЙЧИВИ ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЧИ:

1. Изпълнение мисията на музея и на планираните задачи, съгласно „Правилник за устройството и дейността на Регионален исторически музей „Стою Шишков” – Смолян” и изискванията на българското законодателство за културното наследство и музеите.
2. Опазване и експертиза на движимите културни ценности (ДКЦ), притежание на музея. Дигитализация на музейни фондове - въвеждане данни в електронните информационни масиви по собствено разработена Музейна информационна система на новопостъпили културни ценности.
3. Подобряване условията и усъвършенстване системите за сигурност за съхранение на ДКЦ.
4. Дейности, обвързани с естеството на институцията като научно-изследователска. Организация и участия в наши и външни научни форуми.
5. Интерактивно популяризиране на културно-историческото наследство на Смолянска област. Задоволяване на потребностите на съвременната многолика публика, ползваща музейните услуги и посещаваща нашите експозиции и образователни програми.
6. Развитие на човешките ресурси чрез включването им в различни изследователски и популяризаторски програми и проекти и поощряване за самоусъвършенстване, учене през целия живот и създаване на авторски разработки.

ВОДЕЩИ ЗАДАЧИ ЗА ГОДИНАТА:

1. Подобряване условията за опазване на музейните колекции. Евакуация на отделни музейни фондове.
2. Археологически проучвания на обект «Късноантична и средновековна крепост при с. Кошница, Смолянска община.
3. Развитие на успешни форми за привличане на публики и удовлетворяване на потребностите на различни групи музейни посетители.
4. Завършване дейностите, поети от РИМ-Смолян в качеството на асоцииран партньор на НИМ – София, за изпълнение на проект CULTURE AND NATURE: THE EUROPEAN HERITAGE OF SHEEP FARMING AND PASTORAL LIFE, (C.A.N.E.P.A.L.), финансиран от Европейската комисия по рамкова програма CULTURE 2007-2013.
5. Отбелязване 90-годишнината от основаването на Олимпийски комитет в България (1923) и 100-годишнината от началото на Първата световна война (1914).

СЪБИРАТЕЛСКА И ФОНДОВА ДЕЙНОСТ

Събирателската дейност е подчинена на дългосрочните и годишни планове на отделите, в резултат на което през 2014 г. в музея постъпват общо 269 движими вещи, придобити

само чрез дарения от институции и физически лица, видеозаписи на филми и на нематериално културно наследство, звукозаписи и др.

Подлежат на обработка предоставени за участие в изложба „От Смолян до олимпийски върхове“ вещи и снимки на смолянски спортисти, участници в зимни и летни олимпиади от последните десетилетия на XX в. до началото на XXI в. В последствие е договорено със собствениците да бъдат дарени на РИМ-Смолян и включени в „олимпийска колекция“ към фонд „Най-нова история“. Във фондовата работа, подчинена на съвременните нормативни документи за музейното дело в страната, се прилагат дейности по експертиза, идентификация, регистрация и завеждане в инвентарни книги на новопостъпили движими културни ценности, съгласно Закона за културното наследство и поднормативните актове.

Фондовата дейност в РИМ-Смолян е регламентирана от ЗКН, съответните Наредби на министъра на културата, вътрешни правилници и заповеди на институцията

I. Идентификация на движими културни ценности по смисъла на чл. 96 от Закона за културното наследство.

През 2014 г. са проведени 8 заседания на комисии по идентификация на движими вещи. От тях 6 заседания са по заявка на физически лица. За резултатите от идентификацията са изготвени 134 експертни заключения по чл. 17, ал. 2, т. 1,2 от Наредба № Н-3/03.12.2009 г. Във връзка с изискванията на Раздел III от Наредба № Н-3/03.12.2009 г. са издадени 10 удостоверения по чл. 17, ал. 2, т. 1 от Наредба № Н-3/03.12.2009 г. В Регистъра на движимите културни ценности, воден от РИМ-Смолян, са вписани 124 културни ценности.

Наш експерт – нумизмат участва в заседание на специализиран експертен съвет по чл. 99, ал. 2 от ЗКН за предоставяне статут „национално богатство“ на ДКЦ – колективна монетна находка по заповед на министъра на културата.

II. Регистрация, научно описание и научно-техническа обработка.

Със заповед на директора на РИМ-Смолян, на основание чл.10 от Наредба № Н-6 за формиране и управление на музейните фондове на Министерство на културата, е назначена Фондова комисия за 2014 г., която е провела 3 заседания. Разгледани са и разпределени по фондове общо 140 единици, от които 124 движими културни ценности и 16 броя материали за научно-спомогателен фонд, разпределени както следва:

Вид Фонд	Основен Фонд	Спомогателен Фонд
Най-нова история	16	0
Оригинални произведения на изкуството	5	0
Дарение „Р.П.Харбалиев“	12	0
Фолклор	0	8
Обреден реквизит	0	4
Етнография	18	2
Нова история	63	3
Оръжейна сбирка	1	0
История на българските земи XV-XIX в.	9	2
ОБЩО:	124	16

Заведени са и други регистрирани постъпления:

Библиотека	159
Научен архив	65
CD, DVD, видеокасети (част от Библиотека)	29

Общо регистрираните постъпления през 2014 г. възлизат на **393 единици**. Всички те са заведени в съответните инвентарни книги и регистри и предадени за съхранение и ползване по установения ред на материално-отговорните лица.

Във връзка с гостуващи изложби в Книгата за временни постъпления са вписани 167 бр. движими културни ценности, притежание на други музеи.

Паспортизацията на фондовете е една от постоянните дейности на музейната институция. Продължава чрез попълване на електронни формати на научни паспорти. През 2014 г. са изготвени и заведени в Научен архив 124 експертни заключения на постъпилите през годината движими културни ценности. Регулярно са актуализирани електронните научни паспорти в графите за движение, консервация, публикации и допълнително проучване на културните ценности.

III. Музейна информационна система (МИС).

МИС в РИМ-Смолян е собствена разработка, основно използвана при вътрешна необходимост – за печат на експертни заключения от идентификации и на научни паспорти от инвентаризации, движение на фондовете, справки за служебно ползване и при заявка на външни потребители. Базите-данни са във версия Access 2010. Данните за новопостъпилите във фондовете ДКЦ и предмети в НСФ, архивни единици в Научен архив, книги в библиотеката се добавят своевременно.

Дигиталните изображения, с които разполага РИМ-Смолян, се управляват по два модела. Снимките на ДКЦ от фондовете са организирани на основа „име на файл“, където името на файла започва с инвентарния номер на предмета. Използват се две версии на снимките – оригиналната висока резолюция и умалено до 700 пиксела копие за онагледяване в модул „Фондове“. Заснети и въведени в база „Фондове“ са общо 11 475 ДКЦ със 19 344 кадъра. Събитийните снимки (репортажи, документиране на изследователска дейност, рекламно-информационни материали) се описват с метаданни в полета IPTC и се въвеждат в безплатния програмен продукт за управление на цифрови изображения Damipion: в два каталожни файла с общо 26 878 описани снимки.

Защита на данните е един от водещите моменти при решаване сигурността на всяка една подобна система. В РИМ-Смолян това се осигурява на основа компютърната мрежа на институцията, изградена по модел с равноправен достъп (peer-to-peer). Работните бази данни са разположени в папки с разрешен достъп за всеки компютър в мрежата. Периодично се правят архивни копия на базите данни и на дигиталните изображения на още два компютъра.

През 2014 г. са дигитализирани звукозаписите, съхранявани в Научния архив на институцията, направени при етнографски и фолклорни научни експедиции, конференции, срещи и други през 70-90 - те години на ХХ в. Те са прехвърлени на осигурен за целта външен твърд диск. Поставено е началото на дигитализация на машинописни теренни материали от Научен архив с архивни единици от раздел „Етнография“ на архива,

заведени през 80-те години на XX в. и архивни единици със спомени за I-вата световна война.

IV. Опазване и контрол на движимите културни ценности.

През 2014 г. към фондните клетки е добавено още едно помещение за съхранение на ДКЦ и НСФ от съвременна история, оборудвано според изискванията за сигурност, въведено в ползване и изготвени топографските описи. С по-модерна и усъвършенствана система на СОТ и ПИС са оборудвани 5 фондни клетки. Осигурено и монтирано е ново обзавеждане (стелажи) за колекция „Дърво“ на фонд „Етнография“.

През първата половина на 2014 г. са извършени репрезентативни инвентаризации на основни фондове „Нумизматика“, „Археология“ и „Дарение о.з. полк. Райчо Пеев Харбалиев“, включително със задължителната по ЗКН ежегодна инвентаризация на ДКЦ от благородни метали в споменатите три фонда.

През 2014 е започната изискваната по закон на всеки пет години пълна инвентаризация на музейните фондове на РИМ-Смолян, като до края на годината са проверени основни фондове „Обреден реквизит“, „Фолклор“ и „Оръжейна сбирка“, „История на българските земи XV – XIX в.“, „Оригинални произведения на изкуството“ и научно-спомагателните фондове „История на българските земи XV-XIX в.“, „Фолклор“ и „Обреден реквизит“.

Рестаурацията и консервацията в ателието на музея, където работи щатен експерт, включен в регистъра на Министерство на културата на лицата по чл. 165, ал.1 от ЗКН., е извършена на 32 културни ценности, разпределени както следва:

Видове материал:	Брой
Метал	6
Дърво	12
Метал и дърво	13
Метал и кожа	1
Кожа	1
Общо	32

Целогодишно е провеждано регулярно наблюдение и коригиране на температурно-влажностния режим в помещенията за съхранение на ДКЦ и на материалите в научно-спомагателните фондове на музея. Планово са извършвани годишната дезинфекция и дезинсекция на фондовете. Отделни фондни единици от текстилен материал са третираны периодично.

V. Методическа дейност

Периодично е предоставяна методическа помощ на музеи и обществени колекции, регистрирани на територията на Област Смолян, а именно „Музей на спелеологията и родопския карст“ и „Музей на ските“ в Чепеларе, на общинска администрация в Мадан за „Музей на рудодобива и минното дело“, на общинска администрация в Златоград, кметство в с. Славейно и читалищата в с. Орехово и с. Момчиловци за обществените колекции, които притежават.

По искане на общинска администрация – Смолян, уредник от отдел „Фондове“ при РИМ-Смолян е взел участие в комисия за приемане-предаване на материалите в обществена

колекция „Проф. д-р Константин Чилов“ в с. Славейно (Заповед № 347/14.03.2014 г. на кмета на община Смолян).

ЕКСПОЗИЦИОННА ДЕЙНОСТ

1. Новосъздадени изложби и музейни кътове в РИМ-Смолян:

- „Горски приказки разказват Родопите“, посветена на 22 април – Световен ден на планетата Земя, веществена, фотодокументална и образователна, основана на колекция от препарати, предоставена от РИОСВ-Смолян, април;
- „Дарено през годините“ – културни ценности и материали от научно-спомогателните фондове на музея, постъпили като дарение през последните 5 години, май;
- „От Смолян до олимпийски върхове“, веществена и фотодокументална, интегрална, с привлечени материали от „Музей на ските“ – Чепеларе, от смолянчани-олимпийци и колекционери, юни;
- „Родопите през погледа на две изкуства“, веществена, с материали от основни фондове „Произведения на изкуството“ и „Етнография“, с финансовата подкрепа на Министерство на културата, септември;
- „Родопчани по фронтовете на Първата световна война“, веществена и фотодокументална, с привлечени реликви от обществени и лични колекции.

2. Гостуващи музейни изложби и на организации, наши партньори:

- „Паисий Хилендарски, неговите предвестници и последователи“, фотодокументална и веществена изложба на Национален литературен музей - София, в рамките на която са показани и предмети от фонда на СОУ „Отец Паисий“ – Смолян, февруари-март;
- „Манастирите - убежища на вярата“ – фотодокументална на Клуб за християнска култура „Чисти сърца“ към храм „Св. Висарион Смолянски“, май;
- „Девет товара коприна, още девет везани“, веществена и фотодокументална изложба на РИМ-Хасково, юни – септември;
- „На седянка в Смолян“ – изложба-базар на ръчно изработени по автентични образци дантели, плъсти, бижута от маниста, шевици, колани, изделия от царевична шума и др., на членове на Национално сдружение „Работилница Седянка“, август;
- „Изселници-преселници“, реализирана с финансовата подкрепа на Министерство на културата, фотодокументална и веществена изложба на Исторически музей – Асеновград, декември, като ще продължи до последната седмица на февруари 2015 г.

3. Наши изложби и музейни кътове, гостували в други музеи и институции:

- „Наградната система на Царство България и НРБ“, веществена, експонирана в Исторически музей – Асеновград, януари-март;
- „100 години от рождението на Кирил Маджаров“, веществена, експонирана в НЧ „Кирил Маджаров – 1866“ – Смолян, февруари;
- Фотодокументална изложба за археологическите проучвания на могила в м. Харамлицкото край с. Момчиловци, експонирана в местното читалище, ноември – декември;
- „Родопски легенди и предания“, тематично подбрани графики от колекцията на музея, с финансовата подкрепа на Министерство на културата, експонирана в Исторически музей – Асеновград, ноември;
- „Родопски легенди и разкази“, тематично подбрани графики от колекцията на музея, с финансовата подкрепа на Министерство на културата, експонирана в РИМ-Кърджали, декември, като ще продължи до февруари 2015 г.

4. Участие на наши експонати в съвместни изложби с други институции:

- „Планината и вярата на Орфей“ – куратор проф. Диана Гергова от НАИМ при БАН, представена в галерия „Кредо Бонум“ – София <http://credo-gallery.bg/bg/exhibitions/past/184>, (влизане на 06.01.2015 г.), юли-октомври.

НАУЧНО-ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

През 2014 г. са извършени археологически проучвания на обект „Късноантична и средновековна крепост при с. Кошница, Смолянска община – II етап, финансиран със средства на РИМ-Смолян, като са използвани и възможните човешки ресурси на музейната колегия. За разкопките на обекта е разработен проект с предложение към Министерство на културата за финансиране от държавния бюджет. Тъй като проектът не е одобрен и средствата за разкопките са осигурени от годишния музеен бюджет, не са проведени планираните за същата година разкопки на обект „Надгробна могила в м. Карабурун, землище на с. Кошница“. Извършено е планирано археологическо проучване на „Надгробна могила в м. Харамлицкото, землище на с. Момчиловци“, финансирано от Сдружение „Моята България“ – София и с работа на местни доброволци.

Проведени теренни археологически обходи на територията на бъдещия язовир „Пловдивци“, община Рудозем и в землищата на селата Бориково, Черешките и Киселчево, община Смолян, по заявка на Областна администрация и на инвеститор.

Историческите отдели са продължили изследванията по темите за стопанско-икономически процеси в Средните Родопи през XIX и XX в.; националноосвободително движение и просветно дело в Средните Родопи през Възраждането; олимпийско движение в България и участие на смолянски спортисти в Олимпийски игри; Първа и Втора световни войни и участие в тях на среднородопското население.

Отдел „Етнография и фолклор“ е насочил усилия за изследване живота и дейността на Костадин Илчев – виден смолянски гайдар и майстор на гайди, в насока открояване на възможностите му на инструменталист и майстор на народен инструмент, учител на млади инструменталисти за подготовка на кандидатура в националната система „Живи човешки съкровища – България 2014“. Експертите имат теренни проучвания и фотозаснемания на местни празници в селата Момчиловци, Могилица, Смилян, община Смолян, за начина на живот в кв. Средок на гр. Смолян – в близкото минало и днес. Също така е проведена теренна експедиция, съвместно с преподаватели и студенти от ПУ „Паисий Хилендарски“ в община Баните - с. Загражден и околните селища.

През 2014 г. в различни издания, включително електронни, са публикувани следните научни и научно-популярни изследвания на музейни специалисти:

Ваня Йорданова, Една пътуваща изложба – Виж кой говори. Комуникационни и интерпретационни модели в музея. АИ „Проф. Марин Дринов“, С., 2014, 184-191.

Златка Петрова, Колекциите на РИМ „Стою Шишков“ – Смолян, ресурс за популяризиране на родопското възрожденско наследство. – Съхраняването на националната идентичност и музеите в България като част от устойчивото развитие. Сб. материали от Национална музейна среща, Карлово-Калофер, 2013. Изд. „Златен змей“, 2014, 250 - 256.

Златка Петрова, Четничеството на „родопските комити“ в периода 1904-1912 г. – Спорни и безспорни оценки за Илинденско-Преображенското въстание в Средните Родопи. Сборник доклади от кръгла маса. Смолян, Изд. Зей-Принт, 2014, 92 – 112.

Златка Петрова, Новопостъпили османотурски документи във фондовете на РИМ „Стою Шишков“-Смолян. - Родопи (Смолян), 2014, 1-2, 39-42.

Катя Сулинаджиева, Паметта за Илинденско-Преображенското въстание във фонда на РИМ „Стою Шишков“ – Смолян. - Спорни и безспорни оценки за Илинденско-Преображенското въстание в Средните Родопи. Сборник доклади от кръгла маса. Смолян, Изд. Зей-Принт, 2014, 123 – 141.

Николай Бояджиев, Момчилова крепост – атрактивен туристически обект. - Родопи (Смолян), 2014, 5-6, 50-53.

Таня Марева, Балканската война в политиките на Рим „Стою Шишков“ – Смолян за съхраняване на националната идентичност. – Съхраняването на националната идентичност и музеите в България като част от устойчивото развитие. Сб. материали от Национална музейна среща, Карлово-Калофер, 2013. Изд. „Златен змей“, 2014, 222 - 232.

Таня Марева, Етнологички поглед върху родопската кухня, базирана на овчи продукти – Родопи (Смолян), 2014, 1-2, 30-38.

Таня Марева, Етнографът Христо Вакарелски и Родопите. – Родопи (Смолян), 2014, 5-6, 42-49.

През 2014 г. експертите от РИМ-Смолян са участвали с доклади, научни съобщения и презентации в различни форуми, конференции, семинари и др., организирани от РИМ-Смолян, като и от други музеи, научни институти, университети и институции в Смолян, страната и чужбина:

- един в научна конференция „Сурва-2014“, организирана от РИМ-Перник, януари;
- един в семинар за обмяна на добри практики по образователни програми и инициативи на музеите за включване на посетители с допълнителни потребности, на деца и ученици със специални образователни потребности по проект „Еurovision. Музеите представят Европа“, по програма „Култура“ на ЕС, организиран от НИМ-София, април;
- един в пътуващ семинар за студенти „Планината – историческо значение във формирането на културния пейзаж и образ в българската традиционна култура“ в Момчиловци, ДАНО – Център, май;
- един в семинар за обмяна на добри практики по проект С.А.Н.Е.Р.А.Л., организиран от НИМ-София и ИМ-Велинград във Велинград, май;
- един в Международен Workshop по проблемите на традиционната кухня на овчарските общности в Европа „Европейското нематериално наследство, свързано с културата на овчарите – добри практики и перспективи“, организиран от Музея на открито в Сентендре, в рамките на проекта С.А.Н.Е.Р.А.Л., проведен в Будапеща-Сентендре, април;
- един на VII Черноморски туристически форум, организиран от Варненска туристическа камара, Варна, септември;
- шестима в кръгла маса „В кадър: Широка лъка, Родопите“, организирана от РИМ-Смолян, Община Смолян, Клуб „Приятел на музея в Смолян“ и Кметство Широка лъка, проведена в Широка лъка, Смолянска община, септември;
- един в кръгла маса „От терена до витрината“, посветена на 40 години Етнографски музей в Пазарджик, организирана от РИМ-Пазарджик, октомври;
- един в обучителен семинар по проект на НБУ-София „Разширяване на уменията и квалификацията на докторанти и млади учени в интердисциплинарни области с цел създаване на устойчиви връзки между образованието, професионалното обучение и бизнеса“ по ОП „Развитие на човешките ресурси 2007-2013“ на ЕСФ на ЕС;
- един в годишна среща на учителите по история в областта, организирана от РИО-Смолян, октомври;
- трима в Регионален форум за мястото и ролята на народните читалища в националната стратегия за учене през целия живот (2014 - 2020 г.). Стратегически партньорства за прилагане на европейски конвенции и национални програми, организиран от Министерство на културата, Областна администрация и РЕКИЦ – Смолян, проведен в Смолян, ноември.

В резултат са предадени за публикуване две научни статии. В интернет са споделени седем презентации: шест от тях на интернет адрес

<http://www.museum-friends.com/news/v-ta-kragla-masa-v-kadar-shiroka-laka-rodopite>; една на интернет адрес http://www.vct-bg.org/index.php?menu=6&koren=6&m_id=120&ekod=bg. (влизане на 06.01.2015 г.)

През 2014 г. е разработена кандидатурата „Костадин Илчев – самобитен продължител на родопската гайдарска традиция“, която РИМ-Смолян, съвместно с НЧ „Христо Ботев-1871“, представя за включване в системата „Живи човешки съкровища – България 2014“. Кандидатурата е вписана в Регионалната листа на област Смолян и РИМ-Смолян е удостоен с Грамота от министъра на културата за участието във Втори национален етап на системата „Живи човешки съкровища“.

ИЗДАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

Издаден **ОАНГОС (Σρολαν, ΝΟΒΑ ΠΡΕΣ Ε.Π.Ε., 2014)** – пътеводител на гръцки език за постоянната експозиция на музея, превод на българското издание от 2008 г., отпечатано през 2013 г. на английски език.

През 2014 г. са преиздадени двуезична дупляна за музея (българо-английска) и рекламни флаери на български, английски и гръцки език.

КУЛТУРНО-ИНФОРМАЦИОННА И ОБРАЗОВАТЕЛНА ДЕЙНОСТ

1. През 2014 г. общо **36 511 посетители** са посрещнати в постоянната експозиция и във временните изложби, експонирани в залите на музея в това число безплатни посетители в четвъртък, посочен като ден за свободни посещения според регламент на ЮНЕСКО и посетители при откриване на изложбите. Изнесени **341 беседи** в експозиционните зали, от които **10** на английски език. **4 беседи** са заявени и изнесени на исторически, етнографски и археологически обекти в града и на територията на Община Смолян.

2. Дадени са **7 консултации** за разработки на дипломни работи и за проучвания на студенти и изследователи от България и чужбина по исторически, етнологички и нумизматични теми. Изготвени са **304 справки** в научен и технически архив, в библиотеката и от музейните уредници по заявки на институции, юридически и физически лица.

3. Разработени и реализирани са различни **музейни образователни програми, школи, ателиета, лекции и уроци** за деца, ученици, студенти и докторанти по темите „Родопчани по бойните фронтове в защита на родината“, посветена на участниците в Първа и Втора световни войни, продължаваща и през 2015 г.; второ издание на музейната школа „Ваканция в музея“; ателиета, свързани с българските, респективно родопските традиции на календарни и семейни празници; музейни уроци, свързани с преподаването по родознание и история в различните степени и класове от общообразователната система; лекции за студенти, включени в програмата „Студентски практики“ или студенти и докторанти, провеждащи практики и семинари в Смолян и Смолянска област. Общо **1337 участници** са се включили в музейни образователни програми, образователни уроци, музейни ателиета, практики, семинари и др.

През март 2014 г. стартира двугодишна образователна програма „Родопчани по бойните фронтове в защита на Родината“, като през първата година са проведени занимания и извършени планираните дейности по темата за Първата световна война (по повод 100-годишнината), а през следващата 2015 г. – за Втора световна война (по повод 70-годишнината). Предлаганите в рамките на програмата срещи с музейните експерти и с експонатите от съответните епохи, както и с външни изследователи, с наследници на

герои и пазители на тематични фамилни ценности предизвикват устойчив интерес сред участниците, подтикват към търсене на допълнителни сведения, но най-важното – разкриват различните образи на двете мащабни за света събития, белязали историята на държави и континенти, на народи и на отделния човек.

Най-мащабната сред образователните инициативи на РИМ-Смолян за 2014 г. е акцията „Да препишем Паисиевата история“, съпътстваща първите дни от гостуването на изложбата „Паисий Хилендарски, неговите предвестници и последователи“ в музея. „Съвременните преписвачи на Паисий“ в Смолян достигнаха 401 човека - жители, гости, туристи, отседнали в града и в близките селища, от тях – 299 ученика.

В поредния Фестивал на дивите цветя, организиран от Сдружение „Екологична организация – Родопи“ РИМ-Смолян участва с „Ателие за еньовденски китки“, проведено на датата на празника - 24 юни. Изнесена е лекция за европейските, българските и родопските традиции на Еньовден и са осигурени условия за самостоятелна изработка на „енъвденски“ лечебни и гадателни китки от посетителите, напътствани от музейни експерти. Инициативата е насочена към различни възрастови групи - деца, младежи и възрастни.

През юли 2014 г. е организирана и проведена **втора лятна музейна школа „Ваканция в музея“**. Тя е подкрепена от Клуба на приятелите на музея в Смолян и от Европа Директно – Смолян и СНЦ „Нови хоризонти“. Членовете на Клуба участват с доброволен труд в рамките на програмата на школата и с изработка на мини-проект за закупуване на част от материалите за ателиетата, представен на Европа Директно - Смолян. СНЦ „Нови хоризонти“ предостави литература за Европа, Европейския съюз и европейските ценности, подходяща за възрастта на очакваните в музейната школа посетители. Предложението към публиката е полудневно занимание в музейните експозиционни зали за деца от 6 до 12 - годишна възраст по различни теми за всеки ден от работната седмица. През 2014 г. „Ваканция в музея“ тематично обхваща познания и творчески ателиета, свързани с бита на древните траки, с родопските календарни празници и обичаите на съответните дни, с най-представителните за Смолянския музей експонати в постоянната експозиция. Малките посетители слушат детски приказки от Европа и разказват подобни фабули или приказки със същите герои от Родопите. Работата с плъсти е организирана върху изработка на европейски символи върху плъстени пана. Това е единственото ателие с вход, предлагано за посетителите през 2014 г., на цената на едnodневен билет за ученици. На заключителната среща изработеното по време на „Ваканция в музея-2014“ е показано в специален експозиционен кът.

За успешно провеждане на „Ваканция в музей – 2014“ РИМ-Смолян е номиниран за Годишните награди „ПРОКУЛТУРА“ в категория „Общински културен институт“ и удостоен с Диплома за успешно участие от организаторите на наградите за интерес и съпричастие към развитието на достъпа на младите хора до култура.

За дългогодишна съвместна дейност с РИО – Смолян, в подкрепа на политиките за все по-успешно развитие на образователната система в Смолянска област и разработване на устойчиви извънкласни форми за ученици от различни възрасти, които главно са обвързани с гражданското образование и възпитание в национална идентичност, но и придобиване на нови компетенции, РИМ – Смолян е удостоен със СВИДЕТЕЛСТВО за професионална признателност № 15/29.11.2014 г.

4. „Седянка в Смолян“, организирана в първите две седмици на август съвместно с Община Смолян и Клуба на приятелите на музея, предложи практическо училище за дантели

и други ръкоделни умения под ръководството на майсторките на традиционни женски занятия от Националното сдружение „Работилница Седянка“ – Велико Търново. Заниманията са основно насочени към силно мотивирана публика от възрастни, но се наложиха като привлекателни за отседнали в града и района туристи, което подсказва нови възможности за търсене на необхваната досега от музейните инициативи публика.

През декември 2014 г. е проведено поредно „Ателие за коледни и новогодишни хлябове“, съвместно с „Хлебна къща“ към Ресурсен център – Смолян. Главната цел е съхранение на традициите за месене на коледно-новогодишни обредни хлябове чрез споделяне с ученици в затруднено положение и техните преподаватели.

5. Продължава успешното сътрудничество на РИМ-Смолян със специалности от ПУ, НБУ и НХА, гарантирано със сключените дългосрочни рамкови договори. През юни 2014 г., съвместно с РИМ-Смолян, е проведена лятна практика на студенти от III курс в специалност „Рекламен дизайн“ при НХА под ръководството на преподавателите Теодор Лихо, Десислава Лазова и Светлин Балездров. По време на практиката е дискутиран реален резултат от сътрудничеството ни, реализиран през II семестър на учебната 2013/2014 – дизайнерското решение на изложбата „От Смолян до олимпийски върхове“. Разработките на участниците в лятната практика са върху конкретни тематични музейни изложби при предоставяне на данни за отделни музейни колекции и достъп до оригиналите.

През септември 2014 г., със съдействието и домакинството на РИМ-Смолян, за единадесети път е проведена Лятна школа по антропология на студенти от НБУ - София, Департамент „Антропология“, бакалавърски и магистърски курсове, с научен ръководител доц. Ирена Бокова. Практическите занимания на школата по традиция започват с работни посещения, наблюдения и анализи на музейната експозиция и предлаганите от институцията временни изложби. Акцент в програмата на школата през 2014 г. е системата на ЮНЕСКО „Живи човешки съкровища“ и ролята на България, национални и регионални листи, вписаните в тях кандидатури от Смолянска област, кандидатурата на РИМ-Смолян, представена за Националната система „Живи човешки съкровища България - 2014“.

6. През 2014 г. са изнесени **45 лекции и уроци пред ученици и студенти**. Музейните експерти имат **89 участия в радиопредавания и научно-популярни публикации**. От години музейните експерти поддържат традиционната рубрика „Национален и регионален исторически календар“ по Радио „Фокус“, както и радио-включванията от Смолян в рубриците „Бойна слава“ и „Метроном“ на същото радио.

7. **Иновативен показ на традиционни костюми** от музейния фонд е осъществен чрез присъединяване на РИМ-Смолян към гражданското общество „Пазители на традицията“ и техния проект „Традиция в града“. Снимките на манекен, облечен в традиционен родопски костюм са направени в сградата на музея и представят съвременен млад градски човек в сватбен мъжки костюм от края на XIX в. За оказаната съпричастност „Асоциацията за развитие на изкуствата и занаятите“ – 7 връчи Сертификат № 16 на РИМ-Смолян. С подобен смисъл е участието на институцията в Празника на народното творчество и VI-ти здравен събор, проведен през м. юни в с. Моголища. На специално организирано ревю-спектакъл на автентични носии са демонстрирани традиционни костюми от селищата по горното течение на Арда, съхранявани във фонда на музея, като показът е съпътстван от подробна анотация за историята и предназначението на демонстрираните дрехи.

8. Със самостоятелни програми са отбелязани 18 май - Международен ден на музеите, „Нощ в музея – 2014“, (включено в сайта на ИКОМ: <http://network.icom.museum/international-museum-day-2014/L/9/>); и „Европейски дни на наследството-2014” в края на септември. По установена добра практика на 18 май 2014 г. са връчени годишните Дарителски грамоти за принос за обогатяване на фондовете и за принос с доброволен труд за изпълнение на мисията на музейната институция. През 2014 г. са връчени 12 грамоти.

9. Други в направлението: наши експерти са взели участие в заснемането или са подпомогнали екипите по създаване на научно-популярни филми за забележителностите на Смолян; за история и култура на община Баните; за спортисти от Смолян, участвали в Олимпийски игри.

10. РИМ-Смолян продължава ползотворно партньорство и организиране на общи прояви с местните власти и сродни институции, като читалища, РИО – Смолян, ДА – Смолян, с редица граждански организации в областта като Съюзите на запасните офицери, Българско историческо дружество, Тракийско дружество, Клуб „Родолубие“, Комитет „Васил Левски“, „Родопски хайдутини“, Съюза на инвалидите, СНЦ „Нови хоризонти“, „Ротари клуб – Смолян и др. През 2014 г. успешно е организирано IV състезание по „Лъвски скок“ за възпитаниците на училищата с патрон Васил Левски в област Смолян. Инициативата се провежда точно на 19 февруари и е съвместна с РИО-Смолян, Община Смолян и Общински комитет „Васил Левски“.

11. През 2014 г. продължава поддържането на активна Facebook страница на РИМ-Смолян и актуализиране информацията в музейния сайт (<http://www.museumsmolyan.eu>). Поддържа се и сайта на Клуб приятели на музея (<http://www.museum-friends.com>).

12. С цел привличане на нови посетители на нашата експозиция и временните изложби РИМ-Смолян е представен с рекламни материали на туристическите борси в София, Велико Търново, Варна, Пампорово, Гърция.

ОРГАНИЗАЦИОННА ДЕЙНОСТ

През 2014 г. РИМ-Смолян е организатор на кръгла маса „В кадър: Широка лъка, Родопите“, проведена в Широка лъка, съвместно с кметството, Община Смолян и Клуба на приятелите на музея, включена в Националната програма за отбелязване на Европейските дни на наследството.

По проекти на различни департаменти на НБУ, съвместно с РИМ-Смолян са организирани работни срещи и семинари за български, френски и словашки изследователи по темата „Граници, мобилност, обмен“ (март) и за докторанти, постдокторанти и млади учени в интердисциплинарните области визуална антропология и публични комуникации (октомври).

Относно подобрене на материално-техническата база със средства от Община Смолян е осъществен ремонт на покрива на музейна сграда, недвижима културна ценност с местно значение - „Гьорджевата къща“, кв. Долно Райково (преди музей „Ласло Наги“). След ремонта обектът е частично обзаведен и отворен за провеждане на срещи, ателиета и др. инициативи. През 2014 г. е организиран частичен ремонт на покрива на административната част от централната музейна сграда и са обзаведени нови помещения за фондове.

По проблема за усъвършенстване на музейните експерти, за развитие на човешките ресурси и административен капацитет РИМ-Смолян продължава да следва политиката на „учене през целия живот“ и да поощрява заявिलите готовност да се усъвършенстват в работата и да придобият нови знания и компетенции.

На отделни музейни експерти и служители, в зависимост от основните им задължения в институцията, е осигурено участие в различни срещи, семинари, публични лекции, обучения, организирани от общинската и областна администрация в Смолян, от университети, държавни структури и неправителствени организации, сред които:

- двама участват в Национално съвещание „Иновативни технологии и практики в опазване и социализация на културното наследство“, организирано от Министерство на културата и РИМ-Перник, в присъствието на експерти от Министерство на финансите, проведено заедно с годишната среща на Сдружение „Български музеи“, септември;
- финансов експерт от музея е включен в платено обучение по годишно счетоводно приключване на бюджетните предприятия, октомври;
- служители, ангажирани с Групата за управление на труда, са обучени по мерки за безопасност на труда;
- по един представител на РИМ-Смолян е изпратен за продължаващ, II модул обучение за набиране на средства за музеи и културни организации по проект, финансиран от Фондация „Америка за България“; в поредната конференция-семинар по проект „Обединена Европа и нейното културно наследство“ на Фондация за култура „199“ и СБЖ под патронажа на посланика на Румъния; в годишната научна конференция на Тракийски научен институт.
- трима в Пътуващи семинари, организирани от Министерство на културата в Пловдив – Пазарджик за културни институции и неправителствени организации от Южен централен район по проект „Комуникация на културно-историческото наследство 2014“ за културни проекти, свързани с интеграцията на етническите общности, декември.

През 2014 г. е извършена регулярна проверка на организацията на труд в РИМ-Смолян и условията на безопасност от оторизирани за целта проверяващи органи – комисия от Инспекция по труда и КНСБ в гр. Смолян. С изключение на единични препоръки, комисията дава висока оценка за извършеното от административното ръководство на музея по охрана на труда.

РАБОТА ПО ПРОЕКТИ

През 2014 г. е разработен и защитен пред Министерство на културата проект за мобилност на музейната изложба „Родопите през погледа на две изкуства“. В рамките на проекта са подготвени за експониране графики от фонда на РИМ-Смолян, закупени са манекени за показ на традиционни костюми, осигурени са куфари за транспортиране на костюмите и чанти за графиките. Със средства на институцията музейната изложба е допълнена с тактилни изображения и брайлови текстове на две от показаните в изложбата графики – „Орфей и Евридика“ на Зафир Йончев и „Родопски легенди-II“ на проф. Никола Хаджитанев. Изложбата е експонирана в Смолян в залите на музея, а представителни части от нея са гостували в ИМ-Асеновград и РИМ – Кърджали.

През 2014 г. е изпълнена заключителната част от ангажиментите на РИМ-Смолян като асоцииран партньор на НИМ по проект „Култура и природа: наследството на отглеждането на овцата и пастирския начин на живот“ (С.А.Н.Е.Р.А.Л.), а именно: предоставяне на снимков материал, справки и анотации към него за разработка на „Каталог на обектите“ и „Виртуален музей“ към сайта на проекта; участие с доклад в

Партньорска среща в „Сканзен музей“, Сентендре, Унгария, на тема „Mutton and sheep milk specialities of the Rhodopes – traditional heritage and contemporary perspectives“ (съавторство с д-р Леонора Бонева, ръководител на проекта) (10 април); участие в ателие за овчарски „Упраталски китки“ и в работна среща за споделяне на добри практики между експертите по проекта в ИМ-Велинград (9 май), участие в заключителна среща на българските партньори по проекта в НИМ – София (19 декември).

През 2014 г. музеят в Смолян се присъединява като асоцииран партньор отново на НИМ в проекта „Евровизия. Музеите представят Европа“ (Е.М.Е.Е.), по програма „Култура“ на ЕС. Представена е движима културна ценност от музейния фонд „Археология“ (манисто с изображение на бръмбар-скарабей, намерено при проучване на тракийски могилен некропол, в могила-кенотаф от VII в. пр.Хр.) за участие в конкурс по сценография, съгласно дейностите по проекта. В рамките на национална среща, организирана в НИМ, са представени възможностите на РИМ-Смолян за привличане на хора със специфични потребности.

РИМ – Смолян е партньор по двугодишен проект на Фондация за развитие „Читалища“ – София, „Европейска бижутерия от маниста – от традиционните костюми до пазара“ (BEADED jEUwelry), финансиран по Програма „Учене през целия живот“ – секторна програма „Леонардо да Винчи“, партньорства. В рамките на проекта един наш експерт е обучен и сертифициран по плетене на традиционни бижута от маниста в Харватска. Същият участва като учител по манистобродирание в IV-та международна партньорска среща – София. За изпълнение на поетите партньорски ангажименти са подбрани и предадени фотоси на типични родопски манистени накити, част от музейния фонд „Етнография“, заедно с подробна историческа справка и анотация, за включване в подготвено в рамките на проекта издание.

РИМ „Стою Шишков“ - Смолян е регистриран работодател по проект „Студентски практики“, съгласно договор № Д-1106/09.07.2013 г., финансиран по ОП „Развитие на човешките ресурси“, съфинансиран от Европейския социален фонд – praktiki.mon.bg. По проекта през 2014 г. са привлечени 65 студенти от ПУ „Паисий Хилендарски“ – Филиал Смолян, разпределени между 6 ментори – наши експерти.

„Българските традиции, споделени с Европа“ е мини-проект на клуб „Приатели на РИМ „Стою Шишков“ - Смолян“, съфинансиран от Европа директно – Смолян към СНЦ „Нови хоризонти“ – Смолян, на който РИМ-Смолян е партньор и домакин на всички инициативи. Главната дейност е реализиране на втора лятна музейна школа „Ваканция в музея“.

ДРУГИ РАЗРАБОТЕНИ ПРОЕКТИ

През 2014 г. е подготвено проектно досие „**Дигитализация на негативния фонд от Фотоархива на РИМ-Смолян**“, представено за финансиране от Програмата „Застрашени архиви“ на Британската библиотека.

Експерти от музея и архива на институцията са използвани в помощ на общините в област Смолян за разработки на конкретни планове и проектни предложения за опазване и използване на културното наследство като ресурс за устойчиво местно развитие. В рамките на следващия програмен период 2015- 2020 главната сграда на музея, заедно с музейната експозиция и музейните Гьорджева и Маджарова къщи, както и някои от

забележителните археологически обекти са включени в перспективните планове на местната власт в Смолян.

РАБОТА НА СЪВЕЩАТЕЛНИ ОРГАНИ НА МУЗЕЙНИ СПЕЦИАЛИСТИ

Съветът на специалистите и Редакционно-издателският съвет са провели 6 редовни заседания, свързани с отчетност и планиране (януари, август, ноември); приемане на изложбената програма за 2014 г. (февруари), обсъждане Наредби на Министерство на културата относно музейната дейност, публикувани в ДВ. бр.28 от 28 Март 2014г. (май).

БЮДЖЕТ

Регионален исторически музей „Стою Шишков” – Смолян, е юридическо лице със собствен БУЛСТАТ, второстепенен разпоредител с бюджет към община Смолян – Държавна дейност 739 „Музеи и галерии с регионален характер”.

Съгласно прилаганите стандарти в делегираните от държавата дейности за 2014 г., бюджетът на музея е в размер на 247 200 лв. Възстановен преходен остатък за 2013 г. 2818 лв. Получен трансфер от Министерство на културата за съфинансиране на проект в размер на 4000 лв. Получена сума за верифицирани разходи от периода януари-април 2013 г. по проект „Тракийско и византийско културно наследство в Родопите и северното Егейско крайбражие“ (THRABYZHE), финансиран по „Програма за европейско териториално сътрудничество България – Гърция 2007 – 2013“, в размер на 8473 лв. Реализирани brutни собствени средства на стойност 14 048 лв., от тях изразходени за доставка на стоки – 1855 лв., а нетните собствени приходи в размер на 12193 лв. са изразходени за издръжка на музея.

От преходен остатък за 2013 г. в размер на 2818 лв. са закупени два бр. Компютърни системи.

През 2014 г. са изплатени заплати, други възнаграждения и плащания за персонала, задължителни осигурителни вноски от работодателя в размер на 191 358 лв.

Отчетната финансова 2014 година РИМ «Стою Шишков» - Смолян, завършва без задължения и с реализирана икономия (преходен остатък) в размер на 2854 лв.

Съгласно Закона за счетоводството и Счетоводната политика на институцията текущо са извършени анализи на счетоводното отчитане и инвентаризации. На тримесечие е анализирано изпълнението на бюджета план/отчет и извършвана актуализация на плана в рамките на бюджета на музея.

ТАНЯ МАРЕВА
ДИРЕКТОР НА РИМ „СТОЮ ШИШКОВ” – СМОЛЯН

Отчетът е разработен на база отчети по структурни звена и индивидуални отчети на служителите на РИМ-Смолян и обсъден преди да се приеме в окончателен вариант от Съвета на музейните специалисти на редовно заседание, проведено на 12 януари 2015 г.

Официалният отчет на институцията за 2014 г., заедно с отчетите по структурни звена и индивидуални такива, се завеждат в „Научен архив” на РИМ-Смолян.